

**QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX)
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI**

**MAGISTRAT DOTTOR BRIGITTE SULTANA LL.D., LL.M.
(CARDIFF), ADV. TRIB. ECCL. MELIT.**

Seduta tal-lum, il-Ħamis, 30 ta' Novembru 2023

Każ numru: 66/2016 BS

**Il-Pulizija
(Supretendent Ian Joseph Abdilla/Spettur Rennie Stivala)**

-vs-

George Victor Vella

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet dedotti kontra l-imputat **George Victor Vella**, ta' erbġha u ħamsin (54) sena, bin il-mejjet Anthony u Grazia nee' Mizzi, imwield Nadur, Ghawdex, fis-27 ta' Frar 1962, u li joqġhod f'Home Sweet Home, Triq ta' Said, Nadur, Ghawdex, detentur tal-karta tal-identità bin-numru 14562G, li permezz tagħha ġie akkużat li:

F'dawn il-gzejjer, bejn Awissu 2004 u Marzu 2005, b'diversi atti magħmulin minnu, ukoll jekk fi żminijiet differenti u li jiksru l-istess dispożizzjoni tal-liġi, li ġew magħmula b'rizoluzzjoni waħda, irrenda lillu nnifsu komplici ta' frodi, billi ġaġhal li d-delitt imsemmi jsir permezz ta' rigali, wegħdiet, theddid, maniġġi, jew għemil qarrieqi, inkella b'abbuż t'awtorità jew setġha, inkella li ta struzzjonijiet biex isir id-delitt, u cjoè:

- 1) b'mezzi kontra l-ligi jew billi għamel uzu ta' ismijiet foloz, jew ta' kwalifiki foloz, jew billi nqeda b'qerq ieħor, ingann, jew billi wera haġa b'ohra sabiex iġieghel titwemmen l-eżitenza ta' intrapriżi foloz, jew ta' hila jew setgħa fuq haddieħor jew ta' krediti immaginarji, jew sabiex iqanqal tama jew biża' dwar xi grajja kimerika, għamel qligh b'qerq ta' aktar minn hames mitt ewro (€500) iżda mhux aktar minn hamest elef ewro (€5,000) għad-dannu tal-Gvern ta' Malta;
- 2) bi hsara ta' haddieħor, għamel xi qligh ieħor b'qerq ta' aktar minn hames mitt ewro (€500) iżda mhux aktar minn hamest elef ewro (€5,000);

Fliet l-atti.

Rat li fl-udjenza tas-6 ta' Gunju, 2017 inqraw l-akkuzi mill-ufficjali prosekuturi li kkonfermaw l-istess bil-gurament tagħhom.¹ Fl-istess udjenza, mistoqsi xi jwiegeb għall-akkuzi migjuba kontra tiegħu, l-imputat wiegeb mhux hati.²

Rat li fl-istess seduta l-abbli difensur ta l-akkuzat eccepjet il-preskrizzjoni ta għaxar snin.³

Rat il-fedina penali tal-imputat.⁴

Rat id-dikjarazzjoni ta l-akkuzat li permezz tagħha iddikjara liqed jagħzel li ma jkollux għajjnuna legali qabel ma jigi interrogat mill-pulizija rigward il-kaz odjern.⁵

Rat l-istqarrija ta George Victor Vella tas-27 ta April, 2015.⁶

Rat li fl-udjenza tal-4 ta' Lulju, 2017 il-prosekuzzjoni nfurmat lill-Qorti li għal fini ta' *prima facie* ma' kienx fadlilha aktar provi xi tressaq. Fl-istess

---

¹ Verbal a fol 9.

² Ezami tal-imputat a fol 12.

³ A fol 8.

⁴ Fedina penali a fol 43.

⁵ A fol 74.

⁶ A fol 151.

udjenza l-Qorti semgħet it-trattazzjoni dwar jekk, in bazi għall-provi migjuba sa dakinhar, kienx hemm ragunijiet bizzejjed biex l-imputat jitqiegħed taht att ta' akkuza (*prima facie*).⁷

Rat id-digriet tagħha kif diversament presjeduta tal-4 ta' Lulju, 2017 fejn wara li nġhalqet il-kumpilazzjoni tal-provi kontra l-imputat, iddecidiet li kien hemm ragunijiet bizzejjed biex l-imputat jitqiegħed taht att ta' akkuza. L-atti gew għalhekk rinvjati għand l-Avukat Generali.⁸

Rat ir-rinviji varji tal-Avukat Generali.⁹

Rat ir-rapport tal-espert nominat, il-Perit Claude R. Mallia, datat it-2 ta' Lulju, 2018.¹⁰

Rat il-kopja tal-file personali dwar Anthony Debono li gie ezebit mid-Deputat Registratur tal-Qorti Sharon Calleja.¹¹ Minn dan il-file, jirrizulta li l-istess Debono beda l-impjeg tiegħu fis-servizz pubbliku fil-5 ta' Frar, 1976 mall-Ufficju Centrali tal-Istatistika. Minn hemm, gie trasferit u ottjena promozzjonijiet sakemm wasal għal trasferiment fid-Dipartimenti tal-Progetti u Zviluppi fi hdan il-Ministeru għal-Għawdex fil-kariga ta' Ufficjal Principal b'seħħ mill-14 ta' Jannar, 2004. Debono haddan din il-kariga sal-11 ta' Marzu, 2013 meta gie trasferit fid-Dipartiment tas-Sigurta Socjali (Zona Nadur, Għawdex).

Rat li din il-kawza giet assenjata lill-din il-Qorti kif presjeduta fil-5 ta' Marzu, 2021.¹²

Rat li fis-seduta tat-30 ta' Marzu, 2021 il-prosekuzzjoni u d-difiza ezentaw lill-Qorti milli terga tisma x-xhieda kollha li kienu ġia xehdu mill-gdid.¹³

Rat li fl-udjenza tat-3 ta' Gunju, 2022 il-prosekuzzjoni ddikjarat l-istadju tal-provi tagħha magħluq.¹⁴

---

⁷ Verbal a fol 40 u 41.

⁸ Digriet a fol 99 u 100.

⁹ Ref; rinvijs, *inter alia*, a fol 104, 106, 115, 118, 127, 130, 134, 137, 141, 150, 153, 156, 165, 169, 172, 176, 179, 182, 185, 188, 191, 194, 196, 199, 208, 325, 338, 343, 347, 352, 357, 361, 365, 369, 373, 377, 379, 382, 386, 401, 404, 408, 411, 425, u 477.

¹⁰ Rapport a fol 179 sa 184.

¹¹ Kopja tal-file personali ta' Anthony Debono a fol 243.

¹² A fol 382b.

¹³ A fol 387.

¹⁴ Verbal a fol 502.

Rat li fl-istess udjenza tat-3 ta' Gunju, 2022 l-imputat iddikjara n-nuqqas ta' oggezzjoni tieghu sabiex il-kaz tieghu jigi trattat u deciz minn din il-Qorti bil-procedura sommarja.

Rat li fl-istess udjenza tat-3 ta' Gunju, 2022 gew moqrija l-artikoli mibghuta mill-Avukat Generali fit-30 ta' Mejju, 2022.

Rat id-dokument, ossia *Annual Reports of Government Departments – 2011 – ezebit mill-avukat difensur tal-imputat fl-udjenza tal-21 ta' Ottubru, 2022*¹⁵ li, a pagna 209 tieghu, jelenka diversi xogholijiet li saru mid-dipartiment tal-kostruzzjoni u l-manutenzjoni - is-CMU - fi hdan il-Ministeru ghal-Ghawdex.¹⁶

Rat is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali nhar l-24 ta' Marzu, 2021 fl-ismijiet *Il-Pulizija (Assistent Kummissarju Ian Joseph Abdilla u Spettur Rennie Stivala) vs Anthony Debono*.¹⁷ **Rat** ukoll is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-istess ismijiet nhar it-3 ta' Settembru, 2021.¹⁸

Rat li fl-udjenza tat-18 ta' Jannar, 2023 id-difiza ddikjarat l-istadju tal-provi taghha maghluq bil-Qorti akkordat terminu ghal-prezentata ta' noti tal-osservazzjonijiet finali u l-kawza giet iddeferita ghat-trattazzjoni finali.¹⁹

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza, inkluz id-dokumenti ezebiti, noti u verbali kif ukoll it-traskrizzjonijiet tax-xhieda kollha.

Semghat it-trattazzjoni finali tal-abbli difensur tal-imputat.²⁰

Rat li fl-udjenza tal-10 ta' Novembru, 2023 il-kawza giet iddeferita ghal-llum ghas-sentenza.²¹

---

¹⁵ Dokument a fol 479 sa 495.

¹⁶ A fol 503.

¹⁷ Citazz. Nru. 50/2015 – kopja nformali ezebita a fol 616. Il-kopja ta' din id-decizjoni giet ikkonfermati bhala awtentika mir-Registratur tal-Qrati u Tribunali (Ghawdex) Dr. Mary Debono Borg bix-xhieda taghha a fol 705.

¹⁸ Appell Nru. 50/2015 – kopja nformali ezebita a fol 521. Il-kopja ta' din id-decizjoni giet ikkonfermata bhala awtentika mir-Registratur tal-Qrati u Tribunali (Ghawdex) Dr. Mary Debono Borg kif awtorizzata taghmel bi prokura rilaxxata lilha mid-Direttur Qrati u Tribunali Kriminali bix-xhieda taghha a fol 705. Prokura a fol 706.

¹⁹ Verbal a fol 707.

²⁰ Trattazzjoni tal-10 ta' Novembru, 2023.

²¹ Verbal mhux paginat.

A. Provi:

Semghat ix-xhieda bil-gurament u rat dik maghmulha bil-procedura tal-affidavit, ta':

Joseph Cauchi xehed²² li huwa kuntrattur fis-settur edilizju. Jghid li fil-konfront tieghu inhareg certifikat da parti tal-Avukat Generali ai termini tal-*Whistleblower Act*.

Mistoqsi kif gie nvolut fil-kwistjoni jirrispondi li zmien ilu kienu jinhargu *tenders* – sejhiet ghall-offerti – ghall-*bobcats* jew *excavators* li huwa kien iressaq offerta ghalihom. Izid li gieli rebah is-sejha u gieli le.

Jghid li huwa fil-bidu kien ikellem lill Pawlu Lanzon fi hdan il-Ministeru u meta spicca Lanzon beda jkellem lill Anthony sive Anthony Debono.

Jghid li s-sejhiet ghall-offerti jinhargu mill-Ministeru ghal-Ghawdex

Jghid li huwa kien involut f' sejhiet ghall-offerti bejn 2006 u l-4 ta' Marzu, 2013.

Mistoqsi kif kien jigi fatturat ix-xoghol jghid li r-rata kienet tkun kwotata fl-offerta ghas-sejha b'dan li fatturi huwa m'ghandux.

Izid li sabiex jithallas Debono kien imur ghandu – id-dar tieghu – u flimkien kienu jezaminaw il-*worksheets* tieghu.

Jghid li Debono kien jghidlu x'jikteb bhala positijiet fejn sar ix-xoghol. Izid li huwa kien jaghmel hekk imbaghad kien jinhariglu cekk. Jghid li gieli kiteb bhala post fejn sar xoghol post fejn huwa anqas biss ikun qatt mar.

Mistoqsi x'kien jigri bejn l-2006 u l-2012 jew l-2013 jghid li dejjem kienet tohrog sejha, jsiru l-offerti, tinhareg *letter of acceptance* favur l-offerta l-aktar baxxa, u jibda x-xoghol. Izid li x'hin ix-xoghol kien ilahhaq il-Lm500, li kien il-massimu, kienet tinhareg sejha ohra.

---

²² Traskrizzjoni a fol 13 sa 39.

Jghid li wara l-2012/2013, meta ma' baqghux jinhargu s-sejhiet, huwa xorta baqa' jahdem. Jghid li hawn kien johrog fatturi. Izid li hawn ukoll Anthony Debono kien imur ghandu u jghidlu x'jikteb bhala post fejn sar ix-xoghol. Izid li huwa ghandu karti miktubin b'id Anthony Debono bi struzzjonijiet ta' kif johrog il-fatturi.

Jghid li allura wara l-2012/2013 il-*letter of acceptance* kienet qed tohrog wara li jkun sar ix-xoghol, mhux qabel kif suppost isir, u dan meta huwa jipprezenta l-fattura. Izid li l-Bank Centrali kien imbaghad johrog ic-cekk.

Jghid li dan kien kollu kontra-bandu u ma' kienx sewwa. Izid li xoghol m'ghandux isir minghajr *letter of acceptance*.

Jghid li minkejja dan huwa xorta kien jaghmel ix-xoghol mitlub minnu.

Mistoqsi ghalfejn kien jintalab johrog fattura fuq post iehor minflok il-post fejn ikun sar ix-xoghol proprju jghid li sabiex jithallas. Mistoqsi ghalfejn ma' setghax jithallas ghax-xogohl fejn sar propju jghid li ghax ma' kienx ikun hemm *letter of acceptance*.

Jghid li huwa jaf lill George Victor Vella. Jghid li lil Vella bnielu gibjun fir-raba' bejn in-Nadur u l-Qala.

Mistoqsi f'liema zmien jghid li ma' jafx izda kien meta Anthony Debono kien ghadu jikkmanda fil-Ministeru.

Jghid li dan il-gibjun kien inbeda minn xi hadd li ma' kienx jaf kif ser ikomplih. Izid li Anthony Debono talbu pjacir u bghatu jkomplih hu. Jghid li hu mar u lestih. Jghid li fuq il-post haduh Anthony Debono u Vella.

Jghid li x-xoghol tal-gibjun fuq il-kotba tieghu kien innizzel bhala "George, gibjun, Nadur". Izid li meta mbaghad mar Anthony Debono ghandu hu qallu b'dan ix-xoghol Debono qallu kif idahhal is-sieghat li saru fuq il-gibjun imkien iehor, fuq positijiet differenti.

Mistoqsi kif allura xi haga li saret fil-privat kienet ser tithallas mill-pubbliku jghid li ma' jistax jispjega u li jahseb li mhux hu ghandu jispjega.

Mistoqsi jekk thallasx ghax-xoghol fuq il-gibjun jghid li ma' jistax jghid ghax dwar hlas kien jaqta' fejn irid hu.

Jghid li huwa ma' Vella ma' kellu ebda ftehim sabiex jithallas ghax-xoghol li ghamillu fil-proprjeta' tieghu.

Jghid li huwa ghamel zmien jiltaqa ma' Anthony Debono dwar kif kellu jithallas. Izid li mbaghad Debono ma' baqax imur spiss izda x-xoghol baqa' ghaddej ghax baqa' jqabbdu. Jghid li l-ammont dovut lilu kien ghalhekk qed jikber u huwa beda jross lill Debono ghal-hlas. Jghid li mbaghad Debono mar darbtejn id-dar ghandu u f'kull okkazzjoni tah 10,000 fi flus kontanti.

Jghid li huwa lil Vella qatt ma' baghtlu kont ghax huwa mill-Ministeru kien imqabbad mhux minn Vella.

Jghid li lil Carmelo Bajada jafu wkoll. Jghid li Bajada kien hemm meta taw il-konkos fi sqaq int u tiela t-Triq tas-Sellum, ix-Xaghra li jaghti ghall-istess Triq is-Sellum. Jghid li 'il gewwa fl-isqaq hemm *farmhouse*. Izid li dan l-isqaq kien dizastru. Jghid li hu gie ordnat minn Anthony Debono sabiex jitfa' il-konkos hemm.

Jghid li huma tefghu l-konkos mill-*farmhouse* sa Triq is-Sellum.

Jghid li huwa ma' jafx ta' min hu l-isqaq izda meta tqabbad jaghmel ix-xoghol minn Debono ma' Debono kien hemm biss Bajada. Jghid li Bajada baqa' hemm sal-ahhar.

Mistoqsi jekk giex mitqal lilu ghalfejn Bajada kien hemm jghid li jahseb li ghax hu - Bajada - talab ghax-xoghol.

Jghid li x-xoghol f'dan l-isqaq talbu jaghmlu Anthony Debono. Mistoqsi x'xoghol intalab jaghmel jghid li jaghtu l-konkos.

Jghid li ta' dan ix-xoghol ma' thallasx izda kellu jithallas kif thallas qabel, jigifieri, Anthony Debono jmur ghandu u jghidlu fejn jixhet is-sieghat.

Jghid li dan ix-xoghol, flimkien ma' hafna iehor, sar dik il-gimgha ta' qabel l-elezzjoni tal-2013.

Mistoqsi jekk huwa ghamilx xi arrangament mas-sidien tal-proprjetajiet f'dan l-isqaq dwar hlas jghid li le. Jghid li mhux huma qabbdh u hu jistenna li jithallas min minn qabbdh.

Jghid li lil George Formosa jafu wkoll. Jghid li Formosa ghandu ghalqa kantuniera ma' l-Isqof Molina, illum Pjazza Gerano u Triq Trux. Jghid li fiha kellu hajt u Anthony Debono qallu jibdluhulu ghax ma' kienx sew.

Jghid li hu qalgha l-hajt, hammel, u garr it-terrapien izda l-bini tal-hajt il-gdid ma' hax hsiebu hu.

Jghid li dan sar f'ghalqa privata izda ma' jafx hux ta' Formosa jew martu jew familta.

Jghid li l-hajt li qed jitkellem dwaru jifred l-ghalqa minn mat-triq.

Mistoqsi kif kellu jithallas ta' dan ix-xoghol jghid li hu ma' stenniex hlas minghand Formosa ghax mhux Formosa qabbdh. Izid li qass hu cert jekk Formosa kienx hemm meta sar ix-xoghol izda jahseb li kien hemm.

Jghid li tal-ispejjez dwar dan ix-xoghol huwa thallas billi tnizzlu bhala kera ta' *bobcat*. Jghid li dan dejjem fuq struzzjonijiet moghtija lilu minn Anthony Debono.

Mistoqsi jistax jiddistingwi dwar ix-xogholijiet li thallas ghalihom u dawk li baqa' ma' thallasx ghalihom jghid li le ghax kollox kien jigi mqassam kif spjegat, skond struzzjonijiet ta' Debono. Izid li l-hlas kien isir billi Debono jaghzel liema sieghat jinkludu f'liema pagament b'dan li hu ma' setghax izomm rendikont. Izid li huwa ghandu biss lista ta' sieghat li hadem u lista ta' pagamenti li nghata b'dan li baqa' bilanc dovut lilu.

Jghid li lil Sammy Camilleri jafu wkoll. Jghid li lill Camilleri ghamillu drenagg go barriera li tasal ghalija minn Triq Trux kif ukoll diversi rampi, wahda terrapien taghti ghal-barumbara u ohrajn konkos f'kull bicca raba' li ghandu.

Jghid li dwar Camilleri, Anthony Debono kien qallu li Camilleri kien lest jaghmel xi hlas hu.

Jghid li fil-barriera, lil Camilleri ghamillu trinka ghad-drenagg u hammlu ghal xi garaxxijiet li mbaghad intradmu. Jghid li dan ix-xoghol kollu sar fuq struzzjonijiet ta' Anthony Debono. Jghid li Camilleri kien isaqsih jekk Debono kellmux – dwar xoghol li kien ikun irid Camilleri – u hu kien jghidlu li le u li jekk ikellmu jmurrlu.

Jghid li ta' dan ix-xoghol huwa ma' stenniex hlas minghand Camilleri ghax ma' kienx Camilleri li qabbdu.

Jghid li huwa stenna li jithallas minghand minn qabbdu, allura minghand Debono. Jghid li meta Camilleri qabbdu direttament kien ihallsu Camilleri.

Jghid li lil Camilleri wittielu wkoll rampa u ghamillu rampi ohrajn bil-konkos bejn ghalqa u ohra. Izid li hammillu wkoll sabiex bena kamra zghira.

Jghid li dan ix-xoghol ukoll kien intalab li jsir minn Anthony Debono ghal Camilleri. Jghid li s-sieghat dwaru gew ukoll inkluzi fil-*worksheet* tieghu.

Xehed ulterjorment,²³ li mitlub jezebixxi l-*worksheets* tieghu, qed jezebixxi dawk relatati max-xoghol li ghamel tas-Sellum, ix-Xaghra fejn ghamel sqaq bil-konkos, xoghol li ghamel lill Sammy Camilleri, xoghol li ghamel lil George Formosa, u xoghol li ghamel lil George Victor Vella.²⁴

Jghid li dawn il-*worksheets* ghamilhom huwa.

Jghid li ghal dan ix-xoghol huwa la ffattura lill-Ministeru u anqas lill-individiwi. Jghid li dan peress li dwar l-istess qatt ma' kien hemm offerta wara sejha.

Jghid li huwa ma' jippretendix hlas mill-individwi izda min minn qabbdu jaghmel ix-xoghol allura minghand Anthony Debono.

Jghid li Anthony Debono kien imur ghandu u jghidlu fejn jixhet is-sieghat dwar xoghol maghmul lill dawn in-nies.

---

²³ Traskrizzjoni a fol 47.

²⁴ Rendikont a fol 65.

Jezebixxi wkoll zewg dokumenti li juru li Anthony Debono ghaddielu €20,000, f'zewg pagamenti ta' €10,000-il wiehed.²⁵

Jghid li ma' jafx Debono x'sieghat xoghol qata' b'dawn il-pagamenti. Izid li ghalhekk u ma' jafx x'baqa mhux imhallas. Jghid li huwa jista jghid biss x'baqalu jigbor.

Jghid li fejn Sammy Camilleri qabbd direttament hu jaghmillu xi xoghol, dejjem hallsu.

Izid li *l-worksheets* ezebiti minnu juru xoghol li tqabbad jaghmel minn Anthony Debono fil-proprijeta' fejn kellu bzonn Sammy Camilleri. Jghid li ghalhekk il-hlas ghax-xoghol li jidher fil-*worksheets* kellu jsir minn Anthony Debono.

Jerga jghid li ma' jistax jghid xi thallas mix-xogholijiet li jidhru fil-*worksheets*. Izid li dan ghax Debono kien jiddeciedu hu x'sieghat jinkludi ma' liema pagament. Izid li Debono kien jinkludi dawn is-sieghat ma' xoghol li kien ikun qed isir imkien iehor.

Jghid li Sammy Camilleri kien anke lest li jhallsu huwa ta' xoghol li sar ghandu fuq inkarigu ta' Anthony Debono. Izid li huwa kien jghidlu li la hu mhux imqabbad minnu izda minn Debono kellu jhallas Debono.

Jghid li Sammy Camilleri kien jarah u jsaqsih jekk Debono kellmux fuq xi xoghol, hu kien jghidlu le u li jekk ikellmu jaghmlu. Jghid li wara dan, gieli tkellmu fuq x'baqalu jigbor fi hlasijiet u Sammy Camilleri qallu li lest ihallsu xi haga hu, avolja ghax-xoghol ikun tqabbad minn Debono.

Jghid li f'Dicembru, 2014 Debono mar ghandu u ghaddielu hlas. Izid li dakinhar qallu li ma' kienx sew li kien qed ihallsu hu. Izid li qallu wkoll li Camilleri kien lest jaghmel xi hlas hu izda kien hemm haddiehor li ma' ridtx ihallas hu.

Jirreferi ghal kitba b'idu fuq id-dokumenti ezebiti minnu ossia kopja dwar hlasijiet maghmulha minn Debono.

---

²⁵ Ircevuta a fol 66 u ohra a fol 67.

Jghid li huwa mal-imputat u imputati ohra m'ghandux problema. Izid li mhux hu harrihom ghal-hlas. Jghid li hu lilhom ma' jafhomm. Jghid illi kieku jafhomm ma' kienx jinkludi x-xoghol ma' dak maghmul lill-Ministeru.

In kontro-ezami,²⁶ xehed li huwa lil George Vella li hadimlu l-gibjun in-Nadur qatt ma' hariglu fattura. Izid li minghand Vella huwa ma' stenna xejn. Jghid li hu ghamel ix-xoghol lill Vella ghax qabbdu Anthony Debono.

Jghid li huwa lill-ebda imputat ma' hareg fattura.

Mistoqsi jafx fil-fatt ta' minn hi l-proprjeta' fejn ghamel ix-xoghol jghid li le. Izid li lilu qabbdu jaghmel ix-xoghol Debono u ghalhekk inkluda s-sieghat tieghu.

Jaqbel li huwa qatt ma' ha direzzjonijiet dwar xoghol minghand George Vella.

Dwar Carmelo Bajada, George Formosa, u Sam Camilleri, jghid li anqas minghand dawn qatt ma' rcieva struzzjonijiet dwar xi xoghol u ghalhekk qatt ma' iffatturhom - ghajr ghal Sam Camilleri fuq xoghol li talbu jaghmillu direttament u mhux tramite Debono.

Jghid li ghalhekk huwa fatturi fil-konfront ta' xi imputat qatt ma' hareg. Izid li anqas lill Debono qatt ma' iffatura dwar xoghol maghmul lill-imputati ghaliex dan ma' kienx xoghol li sar wara sejha ghal-offerti.

Jghid li dwar ix-xoghol maghmul lill-imputati huwa kien izomm *worksheet* bis-sieghat imbaghad kien imur ghandu Anthony Debono li kien iqassam l-istess sieghat fejn irid hu u hu kien jithallas.

Jghid li ghalhekk l-imputati hadu x-xoghol izda huwa baqa' ma' thallasx.

L-Assistent Kummissarju Ian Abdilla, xehed²⁷ li fil-kaz ta' George Formosa, kien hu li dderiga l-investigazzjoni wara li Joseph Cauchi indikalhom post fejn huwa kien hadem fuq struzzjonijiet ta' Anthony

---

²⁶ Traskrizzjoni a fol 56.

²⁷ Traskrizzjoni a fol 68.

Debono. Jghid li dan il-post kien hajt fi Triq l-Isqof Molina, kantuniera ma' Triq Trux, l-Gharb.

Jghid li huma marru fuq il-post u identifikaw li l-istess kien jghajjat lill George Formosa bil-karta tal-identita' numru 32761(G), joqod San Lawrenz.

Jghid li huma kellmu lill Formosa li qalilhom li l-proprjeta' in kwistjoni kienet in parti wirtitha martu u in parti ntrat minnu u minn martu flimkien.

Izid li Formosa ghamililhom cara li l-hajt jinsab fi proprjeta' privata u huwa tieghu.

Jghid li Formosa nfirmagghom li huwa kien intalab mill-pulizija sabiex jirringa dan il-hajt li kien perikolanti u peress li ma' kienx f'qada finanzjarja sabiex jaghmel ix-xoghol mehtieg kien mar ghand Anthony Debono u talbu jghinu. Izid li Formosa qalilhom ukoll li gera wara Debono ghal diversi gimghat sakemm dan accetta li jghinu.

Izid li Debono ghen lill Formosa billi offrielu haddiema sabiex iwaqqghu u jhammlu l-hajt u l-gebel sabiex jinbena l-istess bit-tqeghid tal-hajt gdid sar minn Formosa.

Izid li Formosa nfirmahom li kien mar Cauchi fuq il-post u dan kien skavalu l-hajt u ha wkoll it-tifrik ghar-rimi.

Jghid li Formosa nsista magghom li Debono qatt ma' talbu hlas ghal dan izda kien jaf li kien gej minn familja kbira b'tendenza li jivvutaw lill-mart Debono.

Jezebixxi kopja tad-dikjarazzjoni²⁸ u ta' l-istqarrija ta' l-imputat George Victor Vella.²⁹

Jghid li fir-rigward ta' George Victor Vella, marru wkoll fuq post indikat minn Cauchi bhala wiehed fejn sar xoghol minn Cauchi.

Jghid li dan kien gibjun kbir f'art privata fil-limiti tal-Qala.

---

²⁸ Dikjarazzjoni a fol 71.

²⁹ Stqarrija a fol 74.

Izid li wara li ghamlu l-accertamenti tagghom sabu li din l-art kienet ta' George Victor Vella.

Jghid li bghatu ghal Vella li qalilhom li hu jahdem il-Ministeru ghal-Ghawdex. Izid li Vella qalilhom li l-ghalqa fejn sar il-gibjun hija tieghu. Izid li Vella qalilhom ukoll li l-gibjun sar kollu minn rizorsi tal-Ministeru.

Jghid li Vella spjegalhom kif kien avvicina lill Anthony Debono u talbu l-ghajjnuna peress li hu u missieru kienu bdew ihaffru ghal-gibjun izda waqfu f'nofs ix-xoghol. Jghid li Debono accetta li jghinu u bghatlu kemm il-gebel kif ukoll haddiema mill-Ministeru. Izid li Vella qalilhom li jahdem kien hemm Cauchi.

Jghid li Vella ammetta magghom li ma' hallas ta' xejn, la' tax-xoghol maghmul minn Cauchi u anqas tal-materjal li tawh il-Ministeru.

Jezebixxi kopja tad-dikjarazzjoni ta' Vella.

Jipprezenta wkoll id-dikjarazzjoni ta' Sammy Camilleri.³⁰

In kontro-ezami,³¹ mistoqsi dwar dak li qal George Vella li l-ghalqa fejn sar il-gibjun hija tieghu, u jekk fil-fatt hijiex tal-Gvern, jghid li fil-fatt l-ghalqa hija mwellija ghand Vella izda mhijiex tieghu b'titolu ta' proprjetarju. Izid izda li l-ghalqa hija maghluqa b'kancell u jaccedi ghalija biss Vella.

Jaqbel allura li l-gibjun sar fi proprjeta' li effettivament hija tal-Gvern.

Jghid li d-data meta sar ix-xoghol relattiv fuq il-gibjun hija kif xehed Cauchi mentri l-akkuzi kontra Vella nhargu fit-23 ta' Marzu, 2017.

Anna Maria Vella in rappresentanza tal-Ministeru ghal Ghawdex xehedet³² li kienet qed tsebixxi il-file personali shih ta Anthony Debono

---

³⁰ Fi process iehor.

³¹ Traskrizzjoni a fol 70.

³² Traskrizzjoni a fol 106.

Joseph Portelli, xehed³³ li hu gie mitkellem mil-pulizija fl-2015 meta kien jokkupa l-kariga ta' direttur fid-dipartiment tal-progetti u zvilupp f'liema kariga kien ilu mill-1996.

Jghid li dak iz-zmien Anthony Debono kien l-ufficjal inkarigat mill-*construction and maintenance unit*.

Jghid li dwar il-mertu tal-kawza sab li sar xi xoghol:

- Go barriera fi Triq Trux, l-Gharb, proprjeta' ta' Sam Camilleri, raba' *Ta' Wied Fonzu* u *Tas-Sisien* proprjeta' jew taht il-kontroll tal-istess Sam Camilleri, u hdejn barumbara li tinsab fi Triq Wied il-Mielah u hija wkoll proprjeta' ta' Sam Camilleri;
- Fuq bini ta' hajt ta' ghalqa fi Triq l-Isqof Molina kantuniera ma' Triq Trux, l-Gharb gewwa proprjeta' ta' George Formosa;
- Fuq bini ta' gibjun f'ghalqa fi Sqaq ta' Hatar, il-Qala, proprjeta' ta' George Victor Vella, u;
- Fuq bini ta' mghodija bil-konkos fi triq privata fi Triq tas-Sellum, ix-Xaghra, proprjeta' tal-familji Zammit u Bajada.

Jghid li huwa ma' sabx informazzjoni dwar talbiet li dahlu l-Ministeru sabiex isiru dawn ix-xogholijiet.

Jghid li ghalhekk huwa ma kellux *records* dwarhom u ma' kienx hemm approvazzjoni tieghu ghal dawn ix-xogholijiet.

Jghid li huwa ma' jaf bl-ebda pagamenti li saru ghal jew dwar dawn ix-xogholijiet.

L-Avukat Dr. Marlin Vella, xehed³⁴ li huwa jahdem ir-Registru tal-Artijiet, Ghawdex.

Jghid li dwar l-imputat Bajada u mghodija bil-konkos fi triq privata fi Triq tas-Sellum, ix-Xaghra, ma' sabx li din il-proprjeta' hija registrata la fuq il-privat u anqas fuq il-Gvern. Izid li din l-istess tinsab *outside registration area*. Jghid li ghalhekk ma' jista' jaghti ebda nformazzjoni.

---

³³ Traskrizzjoni a fol 108.

³⁴ Traskrizzjoni a fol 123.

Rigward George Formosa u hajt ta' ghalqa fi Triq l-Isqof Molina kantuniera ma' Triq Trux, jghid li din tinsab *outside registration area* u m'hi rregistrata fuq hadd, la l-Gvern u anqas xi individwu privat.

Rigward Sam Camilleri jghid li dwar il-barriera u residenza, it-tnejn fl-indirizz *North End*, Triq Trux, l-Gharb, il-barriera hija tal-Gvern u ghaddiet ghand l-istess Gvern mill-Knisja bl-Att Nru. 4/1992. Izid li r-residenza hija ta' Camilleri u ghaddiet ghandu mill-Ufficju Kongunt b'kuntratt ippubblikat fis-26 ta' April, 2007 in atti Nutar Keith German.

Jghid li dwar minn ghandu l-barriera f'idejh bi qbiela jew kera huma ma' jkollhomx dettalji. Izid li dak l-ambitu' tad-Dipartiment tal-Artijiet.

Dwar ir-raba' taht il-kontroll ta', jew li tappartjeni lill-istess Sam Camilleri fiz-zona Ta' Wied Fonz jew Ta' Sisien qrib barumbara jghid li hemmhekk ukoll mhux *registration area* izda l-madwar huwa registrat f'isem il-Gvern ta' Malta. Jghid li ghalhekk il-barumbara m'hi rregistrata fuq hadd izda hi mdawwra b'art tal-Gvern.

Rigward George Victor Vella u gibjun f'ghalqa fi Triq ta' Hatar, il-Qala, jghid li hemmhekk huwa rregistrat f'isem il-Gvern ta' Malta bin-numru LRA 397/12.

Jezebixxi ritratt mill-ajru.³⁵

Malcolm Scerri, rapprezentant tal-Awtorita' tal-Artijiet, dwar il-barriera u residenza bl-indirizz *North End*, Triq Trux, l-Gharb, xehed³⁶ li fuq pjanta indika erba' porzjonijiet tal-art b'dik indikata bl-ahmar hija tal-Gvern izda mikrija lill Sam Camilleri, dik immarkata bl-ahdar hija ta' Sam Camilleri skond kuntratt tas-26 ta' April, 2007 in atti Nutar Keith German, mentri l-prozjonijiet l-ohra huma lkoll tal-Gvern.

Dwar il-proprijeta' magenb barumbara fi Triq Wied il-Mielah, jghid li fuq pjanta mmarka bl-ahmar dik li hija art tal-Gvern u hija rregistrata b'titolu tar-Registru tal-Artijiet u bil-blu art li m'hijiex tal-Gvern pero' ma' jafx ta' min hi ghax mhijiex irregistrata.

---

³⁵ Ritratt a fol 128.

³⁶ Traskrizzjoni a fol 165.

Dwar hajt ta' ghalqa fi Triq l-Isqof Molina kantuniera ma' Triq Trux, l-Gharb, jghid li t-triq li ddur mad-dawra ta' din l-art hija tal-Gvern u hija rregistrata b'titolu tar-Registru tal-Artijiet izda l-proprjeta' mmarkati bil-blu mhijiex. Jezebixxi ritratt mill-ajru li juru z-zona in mertu.³⁷ Jezebixxi wkoll pjanta li tindika l-proprjeta' tal-Gvern u dik tal-privat.³⁸

Dwar il-gibjun f'ghalqa fi Sqaq Ta' Hatar, il-Qala, jghid li hemmhekk il-proprjeta' hija kollha tal-Gvern u hija rregistrata b'titolu tar-Registru tal-Artijiet. Jghid li m'ghandux dettalji dwar lill min tista tkun imwillija l-art ghax iz-zona hija nkorporata f'registrazzjoni wahda. Jghid li dwar dan ikollu jaqla' files addizzjonali.

Dwar mghodija fi triq privata fi Triq tas-Sellum, is-Xaghra, jghid li hemmhekk hemm parti mmarkata bl-ahmar li hija tal-Gvern u hija rregistrata b'titolu tar-Registru tal-Artijiet mentri hemm parti mmarkata bl-ahdar li mhijiex tal-Gvern. Jezebixxi ritratt mill-ajru u pjanta li juru dan.

Il-Perit Claude R. Mallia, espert nominat, xehed³⁹ billi pprezenta rapport tieghu.

Fir-rapport tieghu,⁴⁰ datat it-2 ta' Lulju, 2018, jirrelata li sabiex jesplicita l-inkarigu tieghu huwa zamm access fil-proprjeta' relattiva ghal-kawza migjuba kontra l-imputat odjern u kejjel xi xoghol li sar fl-istess sabiex hejja stimi necessarji.

Jiddikjara li prezenti ghall-access kien hemm l-Ispettur Rennie Stivala, l-imputat George Victor Vella, Joseph Cauchi, kuntrattur, u l-avukat difensur tal-imputat.

Jghid li waqt l-access huwa kejjel xoghol li allegatament sar minn Joseph Cauchi konsistenti fis-segwenti:

- i. Thammil, skavazzjoni u bini ta gibjun fil-lok muri bl-ahmar u mmarkat bl-ittra A fuq il-*location plan* .⁴¹

---

³⁷ Ritratt a fol 146.

³⁸ Pjanta a fol 147.

³⁹ Traskrizzjoni a fol 178.

⁴⁰ Rapport a fol 159 sa 163.

⁴¹ Pjanta a fol 181.

Jghid li dan ix-xoghol sar madwar is-sena 2004-2005.

Fir-rapport jinkludi kont mahdum minnu.

Sharon Calleja, Deputat Registratur fil-Qorti ta' Ghawdex, xehdet⁴² billi ezebit vera kopja tal-file personali dwar Anthony Debono kif ezebit fil-process ta' kawza pendent fil-konfront ta' Anthony Debono.

Tghid li l-kawza kontra Debono tinsab ghaddejja quddiem il-Magistrat Neville Camilleri.

Anthony Debono, xehed⁴³ li huwa gie nvestigat fl-2015 u tressaq il-Qorti bil-kaz tieghu huwa llum deciz definittivament.

Jghid li meta gie mitkellem fl-2015 huwa kien impjegat fid-Dipartiment tas-Sigurta Socjali. Izid li lejn l-ahhar tal-2005 u Marzu, 2013 kien impjegat fid-dipartiment tal-kostruzzjoni u l-manutenzjoni fi hdan il-Ministeru ghal-Ghawdex.

Jghid li huwa lill-imputat odjern u l-imputati l-ohra jafhom ghaliex kien ghamlilhom xi xoghol. Jghid li x-xoghol kien intalab minnhom lid-dipartiment tieghu u x-xoghol kien sar.

Dwar Carmelo Bajada jghid li dan talab xi xoghol fi Triq is-Sellum, ix-Xaghra. Izid li dan ix-xoghol kien jikkonsisti fi sqaq li kien perikoluz u li kellu problemi ta' gharghar bl-ilma mir-raba' tal-Gvern kien jaqleb ghal fuqu. Jghid li d-dipartiment jista jaghmel *farm access roads* u ghalhekk irrangaw l-isqaq bil-konkos.

Jghid li t-talba ghal dan ix-xoghol saret minn Carmelo Bajada. Izid li Bajada kien mar id-dipartiment jilmenta li l-hitan tas-sejjeigh kienu qed jinqalbu.

Jghid li d-dipartiment inkariga lill Joseph Cauchi sabiex jaghmel dan ix-xoghol. Izid li lill Cauchi tawh il-konkos u hu ghamel ix-xoghol ta' thammil u twittija bil-konkos.

---

⁴² Traskrizzjoni a 239.

⁴³ Traskrizzjoni a fol 414.

Jghid li ghal dan ix-xoghol hallas il-Gvern.

Jghid li l-isqaq kien jintuza minn Bajada izda wkoll minn bdiewa ohrajn. Izid li ma' jafx ta' minn hu l-isqaq. Jghid li huma ma' jivverifikawx jekk passagg huwiex tal-privat jew tal-Gvern jekk jaghti ghar-raba' jew irzizet ghaliex huma obbligati li jaghmlu *l-farm access roads*.

Jghid li *farm access road* jaghmluha, kemm jekk tkun tal-privat u kemm jekk tkun tal-Gvern.

Dwar Sam Camilleri, jghid li dan kien talab lid-dipartiment jaghmel xi xoghol f' raba' fl-inhawi tal-Gharb. Jghid li kien talab li jsir xi passagg u xi rampi li lkoll jaqghu taht ir-responsabbilta' taghom.

Jghid li ghalhekk ghamlu dawn ir-rampi li l-ewwel gew mwittija u mbaghad inghataw il-konkos.

Jghid li ghal dan ix-xoghol ukoll tqabbad Joseph Cauchi.

Jghid li kien hemm xoghol iehor li sar minn Camilleri stess.

Jghid li fi proprjeta' ta' Camilleri, inkluz barriera u dar fiha, id-dipartiment m'ghamel ebda xoghol. Jghid li huma ma' kellhomx x'jaqsmu mil-grad a' l-gewwa.

Jghid li huwa jaf li mid-dipartiment saret ukoll konnessjoni tad-drenagg mil-grad a' l-barra. Jghid li t-trinka ghal dan ix-xoghol kienet thafret minn Joseph Cauchi. Izid li it-tqeghid ta' pajpijiet u l-konkos ukoll sar minn Joseph Cauchi.

Jghid li ghax-xoghol kollu mil-grad a' l-barra Cauchi thallas mid-dipartiment.

Dwar barumbara u raba' madwar l-istess jghid li d-dipartiment ghamel biss rampa bhala access ghar-raba' fejn sar xoghol ta' twittija u konkos. Jghid li dan ix-xoghol ukoll sar minn haddiema tad-dipartiment.

Dwar George Formosa, jghid li dan ukoll talab xi xoghol mid-dipartiment. Izid li kellu bicca raba' l-Gharb, fi Triq Trux kantuniera ma' Triq l-Isqof

Molina li kellha hajt perikoluz. Izid li kienu anke dahlu l-pulizija dwar dan fejn l-istess kellmu kemm lill Formosa kif ukoll lid-dipartiment.

Jghid li peress li dan kien xoghol urgenti huwa qabba lill Cauchi jhammel il-hajt. Izid li d-dipartiment provda wkoll il-gebel sabiex jerga jinbena hajt gdid. Jghid li x-xoghol ta' bini ghamlu Formosa ma' haddiehor.

Jghid li f' dan il-kaz l-ghalqa kienet ta' Formosa bil-hajt kien dak ghat-triq. Jghid li huma kienu responsabli jibnu hitan ghat-triq li jkun perikoluzi.

Moqrija l-istqarrija li Formosa ta' lill-pulizija fejn dan qal li l-hajt jinsab kollu fi proprjeta' privata tieghu bit-triq li hija tal-Gvern tibda ezatt minn mal-hajt tieghu, jghid li ladarba l-hajt kien fit-triq u kien perikolanti ghall-pubbliku, huma kienu obbligati jirrangawh. Izid li l-Gvern u obligat jibni z-zewg nahat ta' triq u dan kullimkien.

Dwar George Victor Vella, jghid li dwar dan ma' jafx x' talbiet saru lid-dipartiment ghaliex meta beda hu kien diga sab xoghol mibdi ghand Vella. Jghid li lilu qalulu *fil-hand over* f'hix jikkonsisti x-xoghol li kien qed isir u ghaliex kien qieghed isir.

Jghid li huwa ra li r-raguni kienet gustifikata u li allura x-xoghol kellu jitkompla u dan ghax ir-raba' huwa tal-Gvern.

Jghid li bhala xoghol dan kien konsistenti f'bini ta' gibjun li jilqa' l-ilma mill-isqaq kollu.

Izid li r-raba' ta' Vella jinsab f''tarf l-isqaq b'dan li meta taghmel hafna xita kien jinfaqa' bl-ilma u ssirlu l-hsara, kemm lilu u kemm lill-bdiewa ohrajn.

Jghid li bhala soluzzjoni d-dipartiment ghamel dan il-gibjun. Izid li f' dan il-kaz ra' li r-raba' kien tal-Ufficju Kongunt.

Jghid li qablu, imexxi d-dipartiment kien hemm certu Pawlu Lanzon li hareg bil-pensjoni. Jaqbel li qabel dahal hu fix-xena dwar dan ix-xoghol Vella kien diga kellem lill Lanzon.

Jghid li ma' jiftakarx f'hix kien wasal ix-xoghol fuq il-gibjun meta dahal hu fix-xena. Jghid li jaf li d-dipartiment kien bghat xi haddiema jibnu u jaghtu l-konkos. Jghid li huwa daqshekk biss ta' ordni li jsir ghaliex il-gibjun huwa sabu mhaffer lest.

Izid li ma' jidhirlux li huwa qabbad lill Cauchi jaghmel xi xoghol hemmhekk. Jghid li dan ghax Cauchi jhammel mhux jibni. Izid li huwa l-gibjun sabu mhaffer lest. Jghid li jaf li hamlu Cauchi izda dan sehh qabel zmienu u hu sab il-gibjun mhammel lest b'dan li lill Cauchi mhux hu qabbdu jhammel.

In kontro-ezami,⁴⁴ xehed li meta fil-kaz ta' Bajada qal li l-ilma kien jaqa' mill-ghelieqi ta' fuq, kien qed jirreferi ghal ghelieqi li huma proprjeta' tal-Gvern. Izid li tali raba' huwa mzerzaq bl-ilma jinzel ghall-isqaq u jaghmel il-hsara.

Jghid li dan kien jigri spiss tant li kemm il-darba bnew il-hitan tas-sejjeigh.

Keith Vella Muskat, rapprezentant tad-dipartiment tal-kostruzzjoni u l-manutenzjoni fi hdan il-Ministeru ghal-Ghawdex, xehed⁴⁵ li huwa ilu mpjegat mad-dipartiment imsemmi mil-21 ta' Marzu, 2013.

Bhala responsabbilitajiet tad-dipartiment jghid li dan ghandu responsabbilita' minn bankini, hitan tas-sejjeigh, hitan ta' retenzjoni tar-raba', *farm roads*, mantuntenzjoni ta' postijiet tal-Gvern ecc.

Jghid li talba ghal-bini ta' gibja f'art privata ma' jilqghuhiex.

Dwar art tal-Gvern izda mikrija lill-privat jghid li llum l-gurnata s-sistema hi li cittadin imur il-kunsill lokali u jressaq talba, il-kunsill jaghmel applikazzjoni tramite sistema centrali lid-Direttur Generali li mbaghad jiddeciedi jekk it-talba timmeritax li tintlaqa' u, f'kaz li jiddeciedi favur, jghaddi struzzjonijiet lilhom.

Jghid li din il-proceduri ilha fis-sehha mill-2016. Jghid li qabel l-2016 ic-cittadin kien imur direttament ghandhom. Jghid li f'dak iz-zmien id-decizjoni ahharija kienet ta' Anthony Debono.

---

⁴⁴ Traskrizzjoni a fol 398 u 399.

⁴⁵ Traskrizzjoni a fol 438.

Jghid li huma ma' jaghmlux xoghol fuq art privata jew proprjeta' privata izda biss fuq art jew proprjeta' tal-Gvern.

Mistoqsi jekk id-dipartiment jistax jaghti ghajnuna fuq hajt li jdawwar ghalqa privata izda jaghti fuq triq pubblika jghid li xoghol hekk jaghmluh u ghadhom jaghmluh. Izid li hajt hekk jaghmluh mil-gdid, sal-bini mil-gdid. Ifisser li jaghmlu kollox mil-bidu sal-bini tal-hajt mil-gdid.

Jghid li komunikazzjoni ta' drenagg minn grada 'il gewwa lejn proprjeta' privata d-dipartiment certament li ma' jaghmilix.

Dwar rampi jghid li jekk jaghmlu bankina ser jaghmlu wkoll ir-rampa ghal-garaxx, anke privat. Jiccara li r-rampa li jaghmlu tkun mill-garaxx lejn it-triq mhux ghal gol-garaxx.

Jghid li rampi bejn raba' tal-Gvern jaghmluhom. Izid li dan anke meta l-istess raba' tkun tinhadem mil-privat.

Jghid li raba' tal-Gvern mikrija lill-privat tinhadem mill-inkwilin izda jekk lilu tasallu rikjesta approvata ghal-rampa jaghmluha. Jiccara li ghandu r-rikjesta tasal approvata kif spjega qabel, bl-evalwazzjoni ma' jaghmilix hu. Izid li rampi ghamlu varji.

In kontro-ezami,⁴⁶ mistoqsi jekk jezistix dokument minn fjen jirrizultaw il-parametri ta' x'jista jigi approvat sabiex isir mid-dipartiment jghid li iva u jobbliga ruhu li jezebixxi kopja tal-istess.

Jghid li bhala rampa huma jekk hemm ghalqa li m'ghandiex access tajjeb jifthu hajt tat-triq u jibnu rampa ghal go l-ghalqa, mill-hajt 'il gewwa. Jghid li hu ma jarax jekk l-ghalqa hijiex tal-privat jew tal-Gvern izda jkollu ordni approvata u jmexxi.

Jghid l-istess dwar hajt li jaqa' fi triq. Jghid li huwa jircievi approvazzjoni sabiex isir ix-xoghol u jmur u jibnu kif ikun approvat. Jghid li f'dan is-sens huma jibnu biss hajt bejn ghalqa u triq mhux ukoll hajt bejn ghalqa u ohra.

---

⁴⁶ Traskrizzjoni a fol 445.

Jezebixxi dokumentazzjoni dwar xogholijiet li saru mill-Ministeru ghal-Ghawdex fl-2020.⁴⁷

John Borg, Segretarju Permanenti ghall-Ministeru ghal-Ghawdex, xehed⁴⁸ li huwa ilu Segretarju Permanenti sa mill-2014.

Jghid li d-dokument, ossia *Annual Reports of Government Departments – 2011* – ezebit mill-avukat difensur tal-imputat fl-udjenja tal-21 ta' Ottubru, 2022 huwa bhal dak li jinsab *online*.

Izid li dan id-dokument huwa eżempju ta' rapport li jsir mill-Ministeru kull sena u juri x-xogholijiet li jkunu saru minn kull direttorat tal-Ministeru matul is-sena.

Riferut ghal-parti tad-dokument li tirreferi ghas-CMU – ossia d-dipartiment tal-kostruzzjoni u l-manutenzjoni fi hdan il-Ministeru ghal-Ghawdex, jghid li dak id-dipartiment jaghmel xoghol ta' manutenzjoni fuq hitan tas-sejjeigh, bankini, u dak li jkun hemm bzonn gewwa Ghawdex.

Jghid li r-rapport tal-2011 ma' kitbux hu ghaliex sar qabel zmienu. Jikkonferma izda li dak li hemm immizzel fih bhala xogholijiet li saru ghadu jsir sallum.

Jghid li x-xogholijiet minn dan id-dipartiment – is-CMU – isiru jew f' toroq pubblici jew jista' jkun hemm xi hajt li jkun bejn ghalqa tal-privat u triq u, jekk dan ikun perikoluz, dak jigi rrangat.

Izid li *farm roads* mnejn jaghddu l-bdiewa wkoll isiru. Jghid li fejn triq tkun maghluqha bhala triq privata huma ma' jidhlux.

In kontro-ezami,⁴⁹ xehed li bhala *farm roads* anke konkos gieli jaghtu. Jghid li dan dejjem isir fuq toroq miftuhin ghall-pubbliku.

Dwar hitan tas-sejjeigh jghid li bhalissa ghaddej progett tal-Unjoni Ewropeja fejn qed jirrangaw diversi hitan.

---

⁴⁷ Dokumenti a fol 452.

⁴⁸ Traskrizzjoni a fol 700.

⁴⁹ Traskrizzjoni a fol 702.

Jghid li access privat ma' jsirx minnhom.

B. Ikkunsidrat:

Preliminari:

B'dawn il-proceduri l-imputat gie akkuzat taht l-Artikoli 17, 18, 42(b), 308, 309, 310(1)(b), u 533 tal-Kodici Kriminali, Kapitulu 9, Ligijiet ta' Malta. Dan skond l-artikoli mibghuta mill-Avukat Generali fit-30 ta' Meju, 2022 li gew moqrija fl-udjenza tat-3 ta' Gunju, 2022 fejn, fl-istess udjenza, l-imputat iddikjara n-nuqqas ta' oggezzjoni tieghu sabiex dan il-kaz jigi trattat u deciz minn din il-Qorti bi procedura sommarja.

Mill-assjem tal-provi rrizulta li bis-sahha ta' dawn l-artikoli tal-Kap. 9, l-imputat gie fil-fatt akkuzat li b'qerq, jew b'xi mod iehor li jikser dawk mill-artikoli succitati relattivi, ottjena favur tieghu beneficju f'forma ta' xoghol fuq giebja.

L-imputazzjoni principali migjuba kontra l-imputat hija, allura, li huwa, bi ksur tal-artikoli rilevanti tal-Kodici Kriminali succitati, *inter alia* talab u ottjena xoghol fuq il-giebja msemija minghand id-dipartiment tal-kostruzzjoni u l-manutenzjoni fi hdan il-Ministeru ghal-Ghawdex, ossia: is-CMU - *Construction and Maintenance Unit* - a skapitu u spejjez tal-pubbliku ossia, il-Gvern ta' Malta, billi l-ispejjez dwar l-istess xoghol gew assorbiti f'dawk relattivi ghal-progetti pubblici meta fil-fatt saru ghal-privat ossia: a beneficju uniku tal-imputat.

Dwar dan, ghall-prosekuzzjoni xehed primarjament il-*whistle blower* Joseph Cauchi li ddikjara li fir-rigward tal-imputat odjern, huwa, *qua* kuntrattur ingaggjat mis-CMU, ghamel xoghol fuq il-giebja in mertu.

L-istess Cauchi jzid li bhala xoghol sab toqba imhaffra u x-xoghol tieghu kien jikkonsisti f'li jgib il-hofra li kienet gia mhaffra, forma ta kartabun.

Cauchi jghid ukoll li ma kienx kompitu tieghu joqoghod jara ta min hi l-art li fuqha kien qed isir ix-xoghol.

Finalment izid li huwa, dwar dan ix-xoghol, ircieva struzzjonijiet biss u unikament minghand Anthony Debono u allura lill-imputat qatt ma' hariglu kont jew talbu xi hlas. Izid jghid ukoll li huwa qatt ma' pretenda hlas ghal dan ix-xoghol minghand l-imputat stante li ma' kienx l-imputat li tah l-istruzzjonijiet dwaru.

Xehed ukoll l-ufficjal prosekutor, l-Assistent Kummissarju Ian Abdilla, li qal li kien Joseph Cauchi li ndikalhom li kien ghamel xi xoghol fuq il-giebja.

Izid li huma nvestigaw u sabu li l-ghalqa li go fih kienet thammlet il-giebja kienet tal-imputat George Victor Vella. Jghid li ghalhekk huma kellmu lill-imputat li rrilaxxa stqarrija fejn qalilhom li l-ghalqa in kwistjoni kienet l-ewwel ta missieru u mbaghad ghaddiet ghandu u li x-xoghol fil-giebja sar kollu mir-rizorsi ta CMU.

L-Assistent Kummissarju zied jghid ukoll li l-imputat gharrafhom li huwa kien avvicina lil Anthony Debono u talbu biex jghinu billi huwa u missieru kienu bdew ihaffru din il-giebja u waqfu. Jghid ukoll li l-imputat infurmah ukoll li qabel avvicina lil Debono huwa kien kellem ukoll lis-Sur Paul Lanzon li dak inhar kien *manager* ta CMU.

Izid li l-imputat qalilhom li Anthony Debono gheni billi pprovda l-haddiema kif ukoll il-brikks. L-imputat qal ukoll li l-materjal ingarr bit-trasport tas-CMU u bil-haddiema li kienu shabu tax-xoghol billi huwa kien jahdem is-CMU wkoll.

L-imputat inniffsu ta' il-verzjoni tieghu rigward ix-xoghol li sar fl-istqarrija li rrilaxxa lill-pulizija nhar is-27 ta' April, 2015⁵⁰ fejn stqarr li l-ghalqa fejn thaffret il-giebja hi tieghu, u li giet ghandu minn ghand nannuh pero hija propjeta tal-Gvern wara li ghaddiet ghand il-Gvern minn ghand il-Knisja.

Jikkonferma l-giebja z-zghira hija fonda erba filati u haffirha hu. Il-giebja z-zghira sservi biex jissaffa l-ilma li mbaghad jghaddi fil-giebja l-kbira. Jghid ukoll din il-giebja l-kbira halliha f'idejn Toni Debono. Din il-Giebja haffruha hu u missieru pero ma lestewhiex. Jghid li kellem lil Anthony

---

⁵⁰ Stqarrija a fol 72 sa 74.

Debono u Pawlu Lanzon biex jghinuh. Jghid li Ta Sansun haffer il-giebja u Toni Debono tah l-affarijiet.

It-thammil dam jumejn u l-materjal ingarr bid-dumper u ntefgħa go post vicin Triq il-Qala. Wara li t-thaffir tlesta huwa jghid li Debono tah il-brikks minn fuq il-post atx-xogħol. Dawn il-brikks kienu jinxtraw minn għand JCR li għandhom fabbrika ix-Xewkija.

Jispjega li l-brikks dahħalhom fl-għalqa bil-karru tal-mutur tal-hart. Jghid ukoll lil-kisi tal-giebja sar minn persuna li għabbad huwa u hallas għax-xogħol hu minn butu.

Jistqarr li Anthony Debono avvicinah u qallu biex jghid li x-xogħol fuq il-giebja sar minnu u minn missieru. Jghid ukoll li lil ta Sansun ma qabbdux huwa għax kieku hallsu u heles.

Xehed ukoll Joseph Portelli, direttur fi hdan id-dipartiment ta progetti u zvilupp, li qal li jaf li sar xi xogħol fuq hajt ta' għalqa fi Triq l-Isqof Molina kantuniera ma' Triq Trux, l-Għarb, Ghawdex, proprjeta' tal-imputat, izda m'għandu ebda dettalji dwar minn talab li jsir dan ix-xogħol.

Xehdu wkoll l-Avukat Dr. Marlin Vella in rappresentanza tar-Registru tal-Artijiet u Malcolm Scerri, in rappresentanza tal-Awtorita' tal-Artijiet.

Dr. Marlin Vella xehed li fir-rigward l-art tal-Hatar, il-Qala din hija rregistrata fuq il-Gvern ta Malta LRA 397/12 – fuq il-pjanta esebita mmarkata bl-isfar.

Da parti tiegħu, Malcolm Scerri pprezenta ritratt mill-ajru⁵¹ u anke pjanta⁵² li fuqha, bl-ahmar mmarka l-proprjeta' li hija rregistrata fuq il-Gvern ta' Malta. Huwa jghid li il-propjeta numru 4 hija raba wiehed u tirrigwarda il-bini ta giebja f'għalqa fi sqaq Ta Hatar, il-Qala. Jghid li l-propjeta kollha hemmhekk hija tal-Gvern u registrata b'titolu r-Registru ta l-Artijiet.

Xehed ukoll il-Perit Claude R. Mallia bhala espert nominat. L-espert irrediga rapport f'liema ha konjizzjoni tax-xogħolijiet li Joseph Cauchi qal li saru minnu u ta' stima tal-istess.

---

⁵¹ Ritratt a fol 168.

⁵² Pjanta a fol 169.

Xehed ukoll Anthony Debono, li kien imputat f'kawza separata tieghu, kopja tas-sentenza dwar liema inkluz l-appell minnha gew ezebiti f' dawn l-atti.

Dan ix-xhud iddikjara ma jiftakarx x'kien tabu l-imputat billi meta mar hu kien diga sab li x-xoghol kien inbeda. Spjega li meta ha il-*handing over* tax-xoghol ikkonkluda li x-xoghol kellu jitkpmpla billi l-ghalqa ta l-imputat tinsab l-ahhar wahda fi sqaq twil u meta taghmel ix-xita l-ghalqa kien jigrilha hafna hsara billi l-ilma ma kellux fejn imur. Qal ukoll li l-isqaq kien tal-konkos u l-ilma ma kinx jiskula imma jmur fl-ghalqa ta l-imputat. Spjega li ra li r-raba kien tal-Joint Office u allura iddecieda li x-xoghol kellu jsir billi dan ir-raba ma hux tal-privat. Jghid li hu kien baghat il-haddiem jiehd u il-brikks u jimlewhom bil-konkos.

Rigward il-giebja jghid li din kienet imhaffra u lesta. Jghid li lil Cauchi ma qabbdux hu biex ihaffer izda sabha imhaffra diga.

Finalment, xehedu wkoll Keith Vella Muskat li ilu mpjegat mas-CMU mill-2013 u John Borg, is-Segretarju Permanenti ghall-Minsiteru ghal-Ghawdex.

Dawn ix-xhieda kkonferma li kwalunkwe' xoghol li ntab mill-imputat minghand is-CMU huwa xoghol li anke llum jaqa' taht il-kappa ta' mansjonijiet li ghalhom hija responsabbli s-CMU, anke jekk is-sistema prevalenti ta' kif wiehed jitlob li jsir l-istess u kif jigi awtorizzat ix-xoghol issa nbidlet billi fejn qabel cittadin kien imur direttament is-CMU issa jghaddi tramite l-Kunsill Lokali.

Ikkunsidrat

Tosserva fl-ewwel nett li d-difiza waqt is-seduta tas-6 ta GUnju, 2017 issollewat l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni ta` ghaxar snin. Minhabba f'hekk din il-Qorti trid bilfors, qabel ma tghaddi biex tezamina l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-akkuzat, tezamina il-kronologija tad-dati rilevanti biex tghaddi ghad-decizzjoni jekk tali eccezzjoni hix sostenibbli jew le.

Il-Qorti tibda biex tirrileva li fit-trattazzjoni finali kif ukoll fin-nota ta sottomissjonijiet finali l-Ufficjal Prosekutur ma ghamel l-ebda

sottomissjoni fir-rigward tal-eccezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mid-difiza.

Tosserva li l-imputat jinsab akkuzat bir-reat kontinwat ta' frodi, u ghalhekk il-Qorti taqbel mas-sottomissjoni tad-difiza li l-perjodu preskrittiv applikabbli huwa dak ta għaxar snin u dan skond l-Artikoli 310 u 688 tal-Kodici Kriminali.

Skond l-Artikolu 691(1) tal-Kodici imsemmi l-preskrizzjoni tibda tiddekorri mill-jum li fih isir l-ahhar ksur tar-reat. Mid-dokument Tahrika ta kawza tal-Pulizija, esebita in atti⁵³ u li giet pprezentat fil-15 ta Settembru, 2016 jirrizulta li George Victor Vella qed jigi akkuzat għal atti li sehew bejn Awissu 2004 u Marzu, 2005.

Għalhekk il-Qorti trid issa tara jekk il-perjodu preskrittiv inkiserx jew thalliex jibqa għaddej. Skond is-sub inciz (1) ta' l-Artikolu 693 tal-Kap 9 Ligijiet ta Malta **“Iż-żmien tal-preskrizzjoni jinkiser b’kull att tal-proċediment li jigi innotifikat lill-imputat jew akkuzat dwar il-fatt li għalih ikun imputat jew akkuzat”**.

Mill-atti jirrizulta li l-att li skatta l-proċediment li għandha quddiemha llum din il-Qorti gie pprezentat f’Settembru 2016 u għalhekk ben oltre t-trapass ta għaxar snin li kienu addirittura skadew f’Marzu 2015 u għalhekk dan ifisser illi l-azzjoni hi kolpita bil-preskrizzjoni.

Decide:

Għaldaqstant in vista tal-premess u għar-ragunijiet ġia mogħtija wara li l-Qorti hadet in konsiderazzjoni dak kollu li nġhad hawn fuq u wara li rat Artikolu 688(c) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, il-Qorti qieghda tilqa' l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni sollevata mill-imputat u b'hekk tiddikjara l-imputazzjonijiet kollha migħjuba fil-konfront tiegħu bhala preskritti u konsegwentement estinti.

---

⁵³ A fol 1

Finalment, il-Qorti tichad ukoll it-talba rigward l-ispejjez relatati mal-hatra ta' esperti – kif saret mill-Avukat Generali ai termini tal-Artikolu 533 tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9, Ligijiet ta' Malta – u dana fid-dawl ta dak hawn gia deciz.

**(ft.) Dr Brigitte Sultana
Magistrat**

(ft.) D/Registratur

Vera Kopja

Għar-Registratur